

služebně co činiti, přístupným, dlužno pokládati Bratislavu za místo spáchaného činu, to tím spíše, že trestná činnost podatelova, kterou vůbec mohl vyvinouti, byla dovršena podáním lístku na poštu, třeba že adresát zvěděl o ní teprve, když mu byl lístek doručen. Je tedy příslušným podle §§ 16 a 51 tr. ř., pak podle zák. čl. XXXIII. 1896, obou ve znění zákona ze dne 18. prosince 1919, čís. 1 sb. z. a n. z roku 1920, okresní soud v Bratislavě a bylo proto podle §u 64 tr. ř. na jeho příslušnost uznati.

Čís. 1826.

Stav nouze (§ 2 písm. g) tr. zák.) jest taková kolise mezi povinností zákonem uloženou a zájmem, při níž nelze právem žádati, by obětovány byly zájmy cennější pro výkon povinnosti.

Zákon z 9. dubna 1873, čís. 70 ř. zák. o společenstvech výrobních a hospodářských.

Ani možná ztráta podílů, ani možný úpadek, ani ohledy na veřejnost, by se nedověděla o špatném finančním stavu družstva, nejsou důvodem, podle §u 2 g) tr. zák. trestnost přečinu §u 89 zákona vylučujícím.

(Rozh. ze dne 10. prosince 1924, Zm I 470/24.)

Nejvyšší soud jako soud zrušovací zavrhl po ústním líčení zmateční stížnost obžalovaných do rozsudku krajského soudu v Hradci Králové ze dne 26. května 1924, jímž byli stěžovatelé uznáni vinnými přečinem podle §u 89 zákona ze dne 9. dubna 1873, čís. 70 ř. zák., mimo jiné z těchto

d ů v o d ů:

Zmateční stížnost obžalovaných, dovolávající se nejprve důvodu zmatečnosti dle čís. 9 b) §u 81 tr. ř., nepopírá správnost soudcovského výroku, odsuzujícího obžalované pro přečin podle §u 89 zákona ze dne 9. dubna 1873, čís. 70 ř. zák., ale stěžuje si do toho, že jim nebyla přiznána beztrestnost z důvodu neodvolatelného donucení podle § 2 g) tr. zák. Stížnost je bezdůvodna. Dovojuje správně, že v pojmu neodvolatelného donucení je obsažen stav nouze, t. j. taková kolise mezi povinností zákonem uloženou a zájmem, při níž nelze právem žádati, aby obětovány byly zájmy cennější pro výkon povinnosti, tedy stav, ve kterém může někdo zachrániti sebe neb někoho jiného před nebezpečím, hrozícím ať již tělesné neporušenosti nebo majetku, tím, že se dopustí činu jinak trestného. V nepravu je však, míníc, že zjištěními rozsudku a stavem spisů jest opodstatněn právě vymezený pojem tohoto vyvíňujícího důvodu. Pokud jde o obžalované Jaromíra Š-a a Josefa F-a, neuplatňovali tito v pravdě svou obhajobou vůbec, že jednali pod neodvolatelným nátlakem. Udalť Š., že se za konsumní družstvo »Svépomoc« v D., o které zde jde, postavila Velkonákupní společnost konsumních družstev v Praze a zaručila se za případné ztráty a že nikdo jiný nebyl poškozen než ona. I obžalovaný F. tvrdil jak v přípravném vyhledávání, tak i při hlavním přelíčení, že za družstvo »Svépomoc« ručí Velkoná-

kupna, která jest aktivní. Tato obhajoba vylučuje o sobě již jakékoli dovolávání se neodolatelného donucení a je s ní ve vnitřním odporu další jejich obrana, že v účetní uzávěrce vědomě učinili a potvrdili nepravé údaje proto, by zachránili družstvo »Svépomoc« před úpadkem, aby veřejnost se nedověděla, že s družstvem to špatně stojí, a aby členové nepřišli o své podíly.

Leč i když se ohledně nich jakož i ohledně ostatních tří obžalovaných vezme za podklad zkoumání posléze uvedená obhajoba, nelze ji uznati způsobitou, by stělesnila dožadovaný důvod vyvíňující. Při uvažování opodstatněnosti tohoto důvodu padá na váhu, zda ohrožený statek je vlastním statkem pachatele samého neb osoby jemu blízké či osoby cizí, dále jaké hodnoty je tento statek a jaké hodnoty je statek obětovaný. Stěžovatelé neuplatňují, že vlastní jejich zájmy byly pohnutkou jejich jednání, ale tvrdí, že měli ohled na členy družstva, po případě na toto samo, tedy na osoby (zájmy) cizí. Již tato okolnost nutká, by při posuzování věci použito bylo měřítko přísnějšího. Avšak ani hodnota ohroženého statku nebyla taková, aby mohla ospravedlniti spáchání trestného činu. Dle předložených stanov družstva »Svépomoc« a dle výpisu z rejstříku firem společenstev bylo ručení společenstva obmezené, to jest členové společenstva ručili za jeho závazky vůči třetím osobám v případě úpadku nebo likvidace, kromě svého závodního podílu, jenž činil 200 Kč, ještě dalším obnosem, rovnajícím se závodnímu podílu. Dle toho ručil jednotlivý člen za možné ztráty jen do výše 400 Kč, zvláště když dle §u 6 stanov směl každý člen složit pouze jeden podíl. Ani obžalovaní, ani stížnost nedoličují, že tato částka byla, hledíc k majetkovým a ostatním poměrům postižených jednotlivých členů družstva, tak značným obnosem, že by její ztráta přivedla je v nouzi a bídu a ohrožovala jich nebo jejich rodiny existenci, a že tudíž, aby se tomu předešlo, bylo jediným východiskem spáchání trestného činu obžalovanými. V naznačeném směru nemůže býti proto o neodolatelném donucení obžalovaných řeči. V této souvislosti bylo by ještě poukázati k tomu, že nalézací soud na základě výpovědi svědka Františka K-y, předsedy ústředního konsumního družstva v H., zjišťuje, že členové družstva »Svépomoci« o své podíly neprijdou, poněvadž ústřední družstvo konsumní v H. převzalo bývalé členy »Svépomoci« za členy své s tou podmínkou, že budou konati své povinnosti a od družstva budou nakupovati. Tím je prokázána zároveň bezpodstatnost obrany obžalovaných, že spáchali čin proto, aby zachránili družstvo před úpadkem, ježto i v tomto případě šlo by v pravdě o jednotlivé členy, z jichž členských podílů jmění družstva hlavně pozůstávalo a ohledně kterých schází naprosto důkaz, že by ztrátou podílů byla existence jejich vážně ohrožena. Na to, že při svém jednání měli snad též zřetel na věřitele družstva, kteří v případě jeho úpadku by byli přišli ku škodě, obžalovaní se nikdy neodvolávali. Že pouhé ohledy na veřejnost, aby se nedověděla, že s družstvem to stojí špatně, nemohou býti uznány za vážný důvod neodolatelného donucení, je na bíledni, poněvadž schází tu vůbec veškerá úměrnost, jaká má býti mezi hodnotou statku obětovaného (porušení zákona) a zachráněného (dobré mínění veřejnosti).